

סוף זמן קר"ש

עש"ק חיי שרה
8:40

עש"ק תולדות 8:45

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיו הוא כל הווא זימא
(תוס' ב"מ ס"ד.)

ב"ה

מבני עינינו

י"ד ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה
פרשת חיי שרה
מ"ם שבועות ב. עד ג.
פרשת תולדות
מ"ם שבועות ג. עד ה.

תנ"א וא מן ליע"ט רב"י נחוראי
(ואו דא אב"ק לנפשיה דאן אידע"ת ודע"ת)
מזכ"ר רבינו שליט"א בסיוע סם קידושין

כ"ג חשוון תשס"ט

חיי שרה

שנה ז"א גליון ז' (תמי"ד)

שיור עבד לעצמו

ויאמר עבד אברהם אנכי וגו' ותלך שרה אשת אדוני בן לאדוני וגו'. ויתן לו את כל אשר לו. להבין המשך הכי וגם מה שמקרים עבד אברהם אנכי, י"ל עפ"י"ד בפאה פרק ג' (משנה ד') הכותב כל נכסיו לבניו אין המתנה מתנה, שיר קרקע כל שהוא לעצמו המתנה קיימת, ואיתא בגמרא דעבדים הוקשו לקרקעות. והנה אליעזר היה חושש דאם יאמר ויתן לו את כל אשר לו דיאמרו דאין המתנה מתנה, לכן הקדים ואמר עבד אברהם אנכי, דהוא עדיין עבד אברהם ושירי אותו ושפיר הוא מתנה.

טל"ז אורח

מוזנות בהמה קודמת

גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון. לכאורה יש לדקדק מדוע כאשר שאל העבד הגמיוני מעט מים ורביקה השיבה נבדלת לבה להוסיף את אשר לא ביקש כלל ואמרה שנה אדני וגם לגמלך שאבא הקדימה מקדם למלאות משאלות העבד ואח"כ אמרה אז את אשר הוסיפה מדעתה ומדוע בכאן כאשר שאל העבד היש בית אביך מקום ללון והיא הוסיפה גם תבן גם מספוא גם מקום ללון מדוע אמרה מקדם את אשר הוסיפה מרצונה בלי בקשה ואח"כ למלאות בקשות העבד. ונראה עפ"י פשוט לפי המבואר מג"א (סי' קס"ז סק"י"ח) בהא דאסור לאכול מקדם שיתן לבהמתו לאכול כמ"ש ונתת עשב בשורך לבהמתך חזרו ואכלת ושבעת מביא שם בשם ספר חסידים ולשתינו מותר וראיתו מהא דרביקה אמרה מקדם שנה אדוני ואח"כ גם לגמלך אשאב. ולדעתי נראה דלא קשה כלל בהא דרביקה דדוקא בבהמתו שמוזנתי עליו אז החיוב אבל בהמות חבירו שאין עליו חיוב כלל רק שרצה ליתן מתנה חנם בוראי צריך לכבד את האדם מקדם והנה כל זה קודם שקיש את רביקה אבל לאחר שנתן לה הנזם זהב והצמידים וזה ה"י בתורת כסף קידושין כי העבד ה"י שלח להולכה אם כן כבר הגמלים שייכים לה כי שטר מתנה ה"י ליצחק שאברהם נתן לו כל אשר לו. וא"כ גם גמלי אדוני בכלל הם ליצחק ורביקה כי היא אשתו א"כ שוב מוזנות עלי ע"כ אמרה מקדם גם תבן ואח"כ דיברה מצרכי העבד כי הבהמה קודמת.

אמרי נעים

הגידו נא לי היש בית אביך מקום לנו ללון והיא אמרה גם

תבן גם מספוא גם מקום ללון, ולבן אמר אח"כ למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית, ופירשי מעבודה וזה. וני"ל דאליעזר לא רצה ליכנס לבית עבודה וזה וידע שיש דירות הרבה בביתם, אך גם זאת ידע שהמה מלאים גלולים ושאל אולי יש חדר אחד שאין בו עבודה וזה וראוי ללון, על זה השיבה לו שיש מקום אחד הראוי לו ללון, והיינו גם תבן גם מספוא רב עמנו, ובמקום תבני וציבי אין מכניסין עבודה וזה כמו שאמרו במס' עבודה זרה (דף כ"א.) עיין רש"י ד"ה אף, אבל אליעזר לא רצה לכנס לבית התבן כי אין זה לפי כבודו, על כן אמר לו לבן ואנכי פניתי הבית, ר"ל גם הבית הראוי לכבודך פניתי מעבודה וזה, אם כן למה תעמד בחוץ.

בעת פיתום

גם זו לטובה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. רש"י, כולן שוין לטובה. אין יתכן לומר כן והלא רוב שנותיה היתה חשובת בנים ושוריה בצער, טובלת רעב וגלות, שבויה ביד פרעה ואבימלך, וכיצא בפורעניות הללו, ואין כל שנותיה שווין לטובה. אכן הכונה אמר הרבי ר' וזשא מאניפולי שבכל שנותיה אמרה על כל מאורע בשוה, "גם זו לטובה" על כל רעה ברכה את ה' כשם שמכריזין על הטובה, ומעולם לא ידעה רע מה טיבו, כיון שהכל מידו של ה' הטוב.

תורת הרבי רבי וזשא

נתמלא סאתם

אם תרצו הריני גר דעדיין לא נתמלא סאתם להגרש מן הארץ וממילא אני גר בתוכם, ואם לאו אחי תושב ואטלנה מן הדין, דע"י שלא תרצו ליתנה לי יתמלא סאתכם וראויים אתם להגרש מן הארץ מיד ואני אטלנה מן הדין.

דברי יוא"ל

וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון.

לכאורה ממשעות הכתוב אשר עפרון לא בקש מאתו מעות ואדרבה משמע שחפץ היה ליתן לו בחנם וא"כ קשה לשון וישמע אברהם אל עפרון. רק ידוע אשר המובחן אם המטבע הוא כסף מווקע שמכין עם המטבע על דבר קשה ומתוך הקול ניכר אם הכסף נקי וטוב לזה נוכל לרמז כי וישמע אל עפרון היינו השמיע קול הכסף שהוא טוב ואח"כ וישקול שגם המשקל מכוון.

אור למאיר

ימים האחרונים טובים מאלה

ואברהם זקן בא בימים. לפי הנראה יצא מן הימים מבעי ליה. אלא לפי שהמדה ברשעים שמי הילדות הם להם ימי אור ויום בהיר, כי טובים המה להם אל השמשים הגופניים כי זה כל עיקר תכליתן, וימי הזקנה הם אצלם לילה ולא יום כי העולם חשך בעדם יען כי לא יטעמו עוד מן הדבש אשר בקצה המטה, ועל כן הימים הראשונים טובים להם מאלה וכאילו יצאו מימים אל הלילות. אבל בצדיקים מוחלפת השיטה, שבאים מן הלילות אל הימים, כי ימי הזקנה טובים להם אל קניית החכמה, ועל דרך שנאמר (קהלת ז') אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה. כי האומר כן אינו מקפיד על החכמה, לכן נאמר בצדיקים בא בימים ולקנתם.

קל וחומר ליצחק

והיה הנערה אשר אומר אליה כו' אותה הוכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני. הנה לשון הוכחת פירש רש"י כמו ברת. ולענין נראה על דרך אחר, כי יצחק היה מדתו מדת גבורה פחד יצחק. ורביקה היתה בין רשעים ואכזרים והפכה מדתה לטוב, אם כן קל וחומר ליצחק ליקח מוסר שהוא זרעו של אברהם מדת החסד להיות טוב לכל ולגמול חסד לכל, אם כן תהיה רביקה תוכחת מגולה ליצחק, ואתאי שפיר הוכחת מלשון תוכחה.

יעב לב

אוצר הגנוז

זמני תפלת מנחה

ויצא יצחק לשוט בשדה - תיקון תפלת מנחה. בתפלת מנחה יש ד' זמנים, - מנחה גדולה מו' שעות ומחצה עד ט' שעות ומחצה, - מט' שעות ומחצה עד פלג המנחה, - מפלג המנחה עד שקעה"ח, - משקעה"ח עד צאה"כ, ובנאר דנים של כל אחד מאלו הזמנים. זמן הא', מנחה גדולה מו' שעות ומחצה עד ט' שעות ומחצה, יש הרבה ראשונים דאף לכתחלה מתפללין מנחה גדולה כמובא גם בב"י, ובערוך השלחן מביא דיעה דאף עדיף יותר מנחה גדולה ממנחה קטנה, וכן כתב באגרא דפרקא באות רנ"ז עפ"י דהזוה"ק (ועי' בדברי תורה ח"א אות ק"ד), אבל דעת הרמב"ם דמנחה גדולה אינו אלא בדיעבד וכן נפסק בשו"ע, אלא שכתב במג"א דאם רוצה לאכול או לצאת לדרך אז מותר לכתחלה להתפלל מנחה גדולה, ועי' בכף החיים ובערוך השלחן ובסידור צלותא דאברהם שכתבו בדב"ל סיבה קלה מותר להתפלל מנחה גדולה שאפשר לסמוך על הראשונים שס"ל דמנחה גדולה הוי לכתחלה ע"כ בכל צורך יש להקל, ובאמת כן המנהג בהרבה ישיבות וכוללים שמתפללין מנחה גדולה כדי שלא יפריע סדר הלימודים. זמן הב', מט' שעות ומחצה עד פלג המנחה, כתב בא"ד בשם אחרונים (עי' גם בסידור צלותא דאברהם) דמאן דבעי למיהוי חסידיא יתפלל מנחה קודם פלגה"מ דכיון דלא נפסק בגמ' אי כו' יהודה או רבנן יותר טוב להתפלל קודם פלג המנחה דאח"כ לר' יהודה אסור להתפלל.

זמן הג', מפלג המנחה עד השקיעה, איתא בגמ' שמצוה להתפלל עם דמדומי תמה והיינו עם השקיעה, וע"כ כתב ברבינו חננאל ובהג"מ הובאו בב"י בסימן רל"ב דטפי עדיף להתפלל אחר פלג המנחה דסמוך יותר לשקעה"ח, וכן הובא בשערי תשובה בסימן רל"ה בשם האר"י, ואיני דאיתא בגמ' לדייטא עלה במערבא אמאן דמצלי עם דמדומי תמה דלמא מיטרפא ל' שעתא, אמנם מבואר בפרוסקים דהיינו דוקא עם דמדומי תמה ממש אבל סמוך ליה מקודם לית לן בה.

זמן הד', משקעה"ח עד צאה"כ, על זמן זה יש מפקקים הרבה מכמה טעמים, חדא דהרי לדעת הגאונים משקעה"ח הוי כבר בין השמשות, ועוד הרי לייטי במערבא אמאן דמצלי עם דמדומי תמה, אמנם עי' י"ל דלשיטת ר"ת הוי דמדומי תמה בהשקיעה שני', ועוד דכתב במור וקציעה דדוקא ביהי"ד לייטא במערבא ולא על ציבור, אמנם גם מטעם אחר יש להתפלל מנחה קודם שקעה"ח (שקיעה ראשונה) דדעת הרמב"ם ורבינו יונה דאחר השקעה"ח אסור להתפלל מנחה דתפילות כנגד תמידין תקננים והרי הדם נפסל בשקעה"ח וטעם זה שייך אפילו אם נאמר כשיטת ר"ת דאינו לילה אלא אחר שיעור הילוך ד' מיל אעפ"כ גבי מנחה י"ל שאף לר"ת אין להתפלל אחר שקעה"ח דדם נפסל בשקעה"ח, אמנם מצאתי בנימוקי אור"ח סימן קל"א שכתב שני טעמים ע"מ שמאחרין כ"כ תפלת מנחה, חדא כיון דשמתפללין מנחה ומעריב יחד, ובערבית יש לדקדק הרבה שהיה בלילה ממש לקיים המע' דק"ש של ערבית והוא ספיאק דאורייתא, על כן מאחרין תפלת המנחה כל מה דאפשר שלא יבואו להקדים תפלת ערבית, (ומביא שם ששמע מהגה"ק משינאווא ז"יע ששמע מרבו הגה"ק מהר"ש מבעלזא ז"יע שתפלת מנחה שהוא מדרבנן אפשר להקל ולהתפלל מנחה על בין השמשות).

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זצ"ל
כ"ה חשוון

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זצ"ל נולד לאביו הרה"ק הרבי ר' אלעזר מליזענסק בנו בכורו של מרן הרבי ר' אלימלך, בשנת תקכ"ה. מילא מקום אביו בליזענסק. נפ" כ"ה מר-חשוון תקצ"ט לפ"ק. הרה"ק משינאווא אמר: כל הרבנים נעשו מנהיגים נגד רצונם והיו אנוסים ע"פ הדיבור, זולת הרה"ק רבי נפתלי שהצליח לפעול לבלתי להיות רבי (אלע רביס) האט מען געצווינגען פון הימעל צו זיין רבי, און נאר רבי נפתלי האט זיך דורך געזעצט נישט צו זיין).

הרה"ק רבי זושא בנו של הרה"ק רבי נפתלי, נשא את נכדתו של הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא בעל "צמח ה' לצבי". ואמר לו אביו: היות שהדעת נותנת שחותנך יקח אותך להרה"ק מריזין (שהיה נוסע אליו), לזאת אבקשך שלא תגלה להרה"ק מריזין מי הוא אביך. וכן היה, שחותנו לקח אותו להרה"ק מריזין, וכששאל לו הרה"ק מהיכן אתה, ענה לו, מעיר הסמוכה לרישא (או יערסלאוו). הוסיף ושאל, נו (כלומר, מה שם העיר). אמר לו שהוא בנו של רבי נפתלי מליזענסק. אמר הרה"ק מריזין: אנו מכירים אותו (מיר קענען אים). אף שמועלים לא נפגשו אהדדי. כאשר חזר רבי זושא אצל אביו, והגיד לו את דברי הרה"ק מריזין, אמר: אם כן צריכים לנסוע אליו, ונסע. הרה"ק רבי נפתלי הגיע לבית אכסנייתו באמצע הלילה, ותיכף ומיד הרגיש זאת הרה"ק מריזין ושלח את משמשו אליו למסור לו שני דברים: א' שלכבודו יערוך שולחן בשבת זה פעמיים (כי מנהגו של הרה"ק מריזין היה לערוך רק שלחן אחד בשבת), ב' צוה להזכיר את אמו הזקוקה לרפואה (שמה היתה חוה). אחר השבת נכנס הרה"ק רבי נפתלי להפרד ממנו, וכשיצא משום, העיר ואמר, שהוא השיג את הרה"ק מריזין מראשו ועד רגליו, אבל הרה"ק מריזין לא השיג אותו כחוט השערה, כי כשנכנס אצלו הפך את הספאדיק שלו. (זהו ביטוי בדרך משל. והכוונה שהתפלל שהרה"ק מריזין לא ישיגו).

הרה"ק רבי אלעזר מדיזקוב והרה"ק מצאנו והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל נסעו פעם להרה"ק רבי נפתלי מליזענסק והי' בדעתם לשבות אצלו בשי"ק. אבל הוא סגר בעדם את הדלת. הרה"ק והרב מקאמינקא לא אמרו כלום, אבל הרה"ק מדיזקוב הרהיב עוז בנפשו ודפק על הדעת שיפתחנה. הראה לו רבי נפתלי מליזענסק באצבעו דרך החלון בהתראה, ואמר: אליעזר!... (וכמוכן חזרו אל עקבותם).

ואע"פ שסירב להתנהג באדמורו"ת ולקבל קהל בכל תוקף, אבל פעם אחת בשנה ביום הפורים היה רגיל לבלוש בגדי אדמורו"ת ויקבל את הקהל, ואז ראו אצלו מופתים גלויים, עד שגם בעלי מומים כגון אילמים ופסחים וחולים במחלת ה"לעהמונג" נושעו אז.

בנו של מרן רבי נפתלי, הרה"ק רבי איציקל מוידיתשוב בא פעם לעיר נארייעב (בגליל לעמבערג), וכשראוהו חסידים זקנים שאלו לו אם אינו בנו של רבי נפתלי מליזענסק (אולי היה דמות דיוקנו דומה לאביו), והשיב הן. הכניסו אותו לביתם וסיפרו לו, שפעם בא אביו לעיר זאת, והזמינהו איש אחד לבוא לביתו. אמר לו הרה"ק רבי נפתלי, שאם ימלא בקשתו בשני דברים, אז יסור לביתו, הא' שיאסוף עשרה אנשים לקידוש לבנה, ובי' שיכין דג לסעודה שיערוך אחר קידוש לבנה. ויאמר האיש, שעשרה

מר"ת של בראשית ברא אלקים 'את השמים ואת הארץ. והי' כוונתו שגם בהר"ת של 'אחד המרבה יואחד הממעיט, מרומם שזה, ולפיכך אין לסרב אפילו להממעיט.

האוהל שעל מקום מנוחתו של מרן הרבי ר' אלימלך, חלוק היה לשני חדרים, בפנים היה מנוחת כבודו של הרבי ר' אלימלך בלבד, ובחוץ נטמנו ארבעה צדיקים, הלא המה בנו הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק, בנו הרה"ק רבי אלעזר ליפא מכמעלניק, הרה"ק ר' נתן אחיו של הרבי ר' אלימלך, והרה"ק ר' שמואל צורף חתנו של הרה"ק אלימלך. (ולא היו שם מצבות, ורק על הכותל נחרתו שמותם). ולא נשאר שם מקום לעוד קבר, וכשנסתלק הרה"ק רבי נפתלי, נכנס הרה"ק רבי אלימלך מרודניק (בהרה"ק רבי מענדל בער אחיו של הרה"ק רבי נפתלי) לחדר החיצון, והכריז ואמר: אם לא תפנו מקום בעבור דודי, אז נראה להתיר את החרם ולהשכיבו בחדר שבפנים (אויב עטף וועטס נישט מאכן קיין פלאץ פארן פעטער וועט מען לאזן מתיר זיין דעם חרם און אים לייגן אינעווייניג). (כנראה שקבלו בחרם שלא לקבור בחדר הפנימי אף אחד). ולפלא, כי נעשה מקום בריווח, וטמנו את הרה"ק רבי נפתלי שם.

יומא דהילולא של הרה"ק רבי נפתלי הוא כ"ה חשוון תקצ"ט.

בניו היו: א) הרה"ק רבי משולם זושא מנאדבורנא-צפת. נשא את בתו של הרה"ק רבי דוד ארי' לייבוש מנאדבורנא (חתן הרה"ק רבי מאיר בנו של בעל הקדושת לוי) בנו של הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא בעל "צמח ה' לצבי". עלה לארץ ישראל והתיישב בצפת נפי' כ"ה כסלו תר"ן לפ"ק ומנו"כ בצפת סמוך לציונים של הבי"ו והארי"ה הק' זצ"ע.

ב) הרה"ק רבי איציקל מוידיתשוב חתן הרה"ק רבי נפתלי הירץ לאבין (הנקרא רבי הערצלעל) חתן הרה"ק בעל "עטרת צבי" מוידיתשוב.

הרה"ק מצאנו כיבד מאד את הרה"ק רבי איציקל (וגם כל נכדי הרבי ר' אלימלך זכו לכבוד גדול בצאנו). פעם ראה איש נכבד איך שהדברי חיים מקרב כל כך את רבי איציקל, שאל, מדוע הוא זוכה להתקרבות גדול כזה, אמרו לו שהוא נכד הרבי ר' אלימלך. אמר האיש: הלא גם אנחנו כולנו נכדי אברהם אבינו אג? כששמע זאת הגה"ק מצאנו השיב לו: הוא הנו בנו של הרב הקדוש רבי נפתלי, הרב הקדוש רבי נפתלי היה בנו של הרב הקדוש רבי ר' אלעזר מליזענסק. והרב הקדוש רבי ר' אלעזר היה בן הרב הקדוש הרבי ר' אלימלך (ער איז א זון פון הייליגן רבי נפתלי, דער הייליגע רבי נפתלי איז א זון פון הייליגן רבי ר' אלעזר, דער הייליגער רבי ר' אלעזר איז א זון פון הייליגן רבי ר' אלימלך), אך אתם, אם אמנם נכדו של אברהם אבנו הנכם, זאת איני יודע...

היו אומרים שדמות של רבי איציקל מוידיתשוב, היה דומה מאד לזקנו של הרבי ר' אלימלך. ומחבת קודש היה הרה"ק מצאנו רגיל לקרב את פניו לזקנו של הרה"ק רבי איציקל והעבירו על פניו הק'.

ג) הרה"ק רבי אלעזר סגי נהור מליזענסק זצ"ל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אנשים יכול לאסוף, אבל דגים אינו בנמצא בכל הסביבה, כי אין שם נהר. ונעטר לו הרה"ק רבי נפתלי בלי תנאי השני והלך לביתו. לפתע הגיע שם גוי ובידו דג גדול שרצה למכרו, וקנהו הלה ממנו בכסף מלא והכינו עבור הרה"ק רבי נפתלי. כאשר נוכח בעל האכסניא לראות את פלא כזה, שמן השמים מלאו את חפצו והוא לכבודו דג להסעודה, נתן לו פתקא והתאונן לפניו, שהיה לו חזקה לשכור בית מלון מהפריץ, ועתה בא איש אחר להשיג גבולו וקדם ושכרו מן הפריץ, והוא נשאר בלי פרנסה. שאל לו רבי נפתלי, מה שמו של האיש שמלאו לבו לעשות כך, ענה לו: "פסח". אמר לו הרה"ק רבי נפתלי: הלא אין פסח נוהג אלא לשמונה ימים בלבד (אה, פסח איז דאך נאר אכט טאג). תשובתו זו היה לו לפלא, אבל הוא היה לו אמונה חזקה שיתקיימו דבריו.

אח"כ נסע הרה"ק רבי נפתלי משם, והאיש סיפר את דברי הרה"ק רבי נפתלי לאנשים אחדים. הם שחקו ממנו על שהוא מאמין באיזה בנשי"ק עני שבא לכאן. והנה עבר וחלף ימים אחדים ועדיין לא ראה שום אות שיתאמת דברי הרה"ק רבי נפתלי. ויהי ביום השמיני, נתיבש האיש ללכת לביהמ"ד פן יהיה ללעג ולקלס, ונשאר יושב בביתו. לא ארכה השעה, ובא איש לביתו ובישר לו שהפריץ אילץ את פסח לעזב את הבית מלון תיכף ומיד. הוא לא האמין לו וחשב שמשטה בו, אבל הלה הראה לו דרך החלון עגלה טעונה עם כל חפצי ביתו של פסח העומד לעקור דירתו מהעיר. וחוף מזה אמר לו שהפריץ צוה לקרותו. וילך האיש אליו, ובבואו שם אמר לו הפריץ תגיד לי לאיזה "רבי" נסעת. והשיב שלא נסע לשום "רבי" והיה כאן כל הזמן. אמר לו הפריץ: אותי לא תרמה, כי זה שמונה ימים שבא אלי בחלום הלילה רבי אחד וצוה לי שאחזיר לך את הבית מלון, בימים הראשונים חשבתני שאין זה אלא חלום של הבל, אולם היום נפלה עלי תרדמה שלא דרכי, כי איננו רגיל לישון ביום, ובחלומי בא הרבי שוב אלי והכה אותי, והזהיר אותי שאם לא אחזיר לך את הבית לאלתר יהרוג אותי. וגם הראה לו הפריץ את סימני ההכאות שהכה לו הרבי בחלומי. והאיש חזר לנהל את בית מלוןו כמקדם.

פעם נסע הרה"ק רבי נפתלי לקבץ מעות, בלווית הרה"ק מצאנו והרה"ק מקאמינקא. ומדי עברם באיזה כפר, נגש אליהם יהודי ומטבע בידו, והרה"ק מצאנו לקחו מידו, וכראותו שנתן מטבע קטנה, רצה להחזירו לו. אך הרה"ק רבי נפתלי אחז את ידו הקי ומנעו מלהחזיר הכסף, ואמר לו: "גשפנקא דחתים ביה מלכא אחד המרבה ואחד הממעיט". פי' דאיתא במקובלים דגושפנקא דחתים בה וקב"ה שמיא וארעא הוא השם אקו"ק היוצא

וירא אליו ה' באלני מנרא, פירש"י הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה עליו בחלקו. והקשו בעלי התוס' איך יתכן שאדם גדול וצדיק כאברהם שנתנסה בעשרה נסיונות ועמד בכלם, ישאול עצה על המילה שצוהו הקב"ה.

ב והוא יושב פתח האהל כחום היום, ופירש"י לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו. וביארו המפרשים הכוונה על מי שעבר עבירה ורוצה לשוב בתשובה, ויכניסם בביתו תחת כנפי השכינה.

ויתבאר על פי מה שכתב הרמב"ם הרבי ר' אלימלך זללה"ה בצעטיל קטן (אות א) בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה וכו' יהיה מהרהר במצות עשה של ונקדשתי בתוך בני ישראל, ויצייר במחשבתו כאלו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים וכו' ומפיל עצמו להאש על קידוש ה' יתברך וכו' אך יזהר שיהיה דובר אמת בלבבו ושתייה אז בשעת מעשה תקועה מחשבה זו בתוכיות ובפנימיות לבו באמת גמור, ואז מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומקיים בזה מצות עשה של ונקדשתי, עכ"ד הקדושים.

והנה כתב א"ו זללה"ה בייטב לב (פ' בלק) לפרש הכתוב (בראשית יז כד) ואברהם בן תשעה ותשע שנה בהמולו בשר ערלתו, ופירש"י נטל סכין ורצה לחתוך והיה מתיירא מה עשה הקב"ה של ידו ואחז עמו שנאמר (נחמיה ט ח) וזכרות עמו הברית, לו לא נאמר אלא עמו, ע"כ. והענין כי עיקר מצות מילה טעמו מבואר במורה (ח"ג פמ"ט) שהוא להחליש כח האבר וחוש התאוה שבו, עי"ש. ולכך מצות מילה להכריח ערלה אותיות ר"ע ל"ה, היינו כח הרע שבו, ועל כן משה שנולד מהול נאמר בו כי טוב הוא. והנה כתיב (קהלת ג יד) כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם, וכיון שהשי"ת כביכול בעצמו הסיר הערלה וכח הרע של אברהם אבינו מאותו אבר כח המוליד כל זרעו וזרע זרעו עד עולם, כבר הוסר שורש הרע מאותו מקום בפנימיותו מכל זרעו אחריו עד עולם. ואם כי אחד מזרעו אינו מהול הלא הוא רק בשר ערלתו, אבל שורש פנימיותו הרע כבר הוסר על ידי הקב"ה שכרת עמו הברית. וזה שאומרים בפיוט הבאים עמך כברית חותמך, עמך דייקא, על כן ומבטן לשמך המה נימולים, היינו מבטן אפילו קודם הסרת הערלה יש להם דין נימול, כי כבר הוסר מהם כח הרע הפנימי מאותו אבר על ידי מילתו של אברהם אבינו בכחו של הקב"ה. ולזה מבואר בגמרא (נדרים לא:) קונם שאני נהנה לערלים ומותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים, שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עובדי כוכבים, שאין הערלה קרויה אלא לשם עובדי כוכבים, שנאמר (ירמיה ט כח) כי כל הגוים ערלים, ופירוש הר"ן אע"ג דאית בהו מולים. וביאור הענין כי ישראל אפילו הוא ערל הוא בכלל נימול, ועכו"ם אפילו הוא נימול הוא ערל כי יש בו עדיין שורש וכח הרע שלא יוסר ממנו על ידי כח איש מבלעדי עזר השי"ת, עכ"ד.

ועל פי זה יש להבין מה דמבואר בגמרא (נדה ל:): דתינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה. וראוי להתבונן ממה דאיתא במדרש (שמו"ר פ"ל ס"ב) אמר לו עקילס לאדריינוס המלך רוצה אני להתגייר ולהעשות ישראל, אמר לו לך ולמד חרותן ואל תמול, אמר לו עקילס אפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתן אם אינו מל. הרי שאי אפשר להשיג לימוד התורה כל זמן שלא נימול, ולפי זה יש להבין איך יכול התינוק

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת וירא שנת תשס"ט לפ"ק בני ברק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ללמוד התורה במעי אמו בזמן שלא נימול עדיין. אמנם לפי האמור הרי כבר נתבאר שהעיקר הוא להכריח ערלת הלב, ועל כן תינוק ישראלי במעי אמו אף שלא נימול בפועל ממש, מכל מקום כבר נכרת ערלת לבבו, ועל כן יכול הוא במעי אמו ללמוד ולעסוק בתורה הקדושה.

והנה אמרו חז"ל (קידושין לט:): מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, ובטעם הדבר כתב א"ו זללה"ה בייטב לב (פ' תרומה) שהוא מכח מצות מילה, כי על ידי המילה הוסר הערלה אותיות ר"ע ל"ה, היא כח הרע ממנו ונימול ערלת לבבו וסר הרע מלבבו, ועל כן הקב"ה מצרף המחשבה טובה למעשה, עכ"ד.

ובזה יתבאר דברי רש"י"ל הוא שנתן לו עצה על המילה, ולא שנסתפק ח"ו אברהם אבינו במצות ה', אלא אברהם אבינו היה נבוך בדעתו איך יוכל לקיים מסירות נפש על קדושת שמו יתברך, כי באור כשדים קיים מסירות נפש בפועל ממש שהשליך עצמו לתוך כשפן האש, וקיים ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך, אפילו הוא נוטל את נפשך. אולם אח"כ כאשר לא היה מי שירצה לכופו לעבוד עבודה זרה הרי ראה שאין לו הזדמנות לקיים מצות עשה של ונקדשתי בתוך בני ישראל, עד שצוה לו הקב"ה לקיים מצות מילה וזכרות עמו הברית, והוסר כח הרע ממנו ומכל הדורות אחריו, ואז פשט לו ממרא דבר זה דעל ידי מצות מילה שנכרת ערלת הלב אמרינן מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויוכל לקיים במחשבתו ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך, אפילו הוא נוטל את נפשך, תמיד בכל עת ובכל זמן, ולפיכך נגלה אליו בחלקו.

והנה איתא במס' יומא (דף פו.) רבי ישמעאל היה דורש ד' חילוקי כפרה, והחמור מכולן הוא עון חילול השם, דאינו מתכפר אפילו בתשובה ויסורים אלא על ידי יום המיתה. וכתב א"ו זללה"ה בייטב פנים (שוב אשיב אות יד) מה יעשה ילוד אשה כי יתאונן על חטאיו אשר בתוכם גם עון חילול השם, כי הרבה עניני חילולי השם ישנם, ואיך יזכה להנצל מיסורים וממיתה, הנה מצאנו להם רפואה ותעלה ממה דאיתא בזוה"ק (במדבר דף קכא.) אית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, והאי יתיב גרמיה למותא ומסר נפשיה כמאן דאתפטר מעלמא, ותיקונא דא בעי כוונה דליבא, וכדין קוב"ה מרחם עליה ומכפר חוביה, עכד"ק. וכבר נתבאר דכל זה הוא מכח מצות מילה שעל ידי זה הוסר ערלת הלב ויכולים לקיים מסירות נפש במחשבה ונחשב כאילו מסרו נפש בפועל המעשה ואין מן הצורך שיהרגו בפועל ממש, אלא גם במחשבה אמיתית זכה וטהורה שמקבל על עצמו מסירות נפש על קדושת שמו יתברך, הרי זה מכפר על כל הד' חילוקי כפרה.

ולזה דרש רש"י"ל והוא יושב פתח האהל, לראות אם יש עובר, היינו מי שעבר עבירה ח"ו באחד מד'

חילוקי כפרה, ושב, שהוא רוצה לשוב אל ה', ויכניסם לתוך ביתו, היינו אל הקדושה, כי סתם תשובה אינו מועיל על זה, אך אחר שקיימו מצות מילה והוסר כח הרע ומחשבה טובה מצטרף למעשה, על ידי זה נתכפר על ד' חילוקי כפרה.

ב

עוד יש לפרש דברי רש"י"ל והוא יושב פתח האהל, לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו. על פי מה שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער ד אות טז) דעל ידי יגיעה בתורה מתכפרים גם אלו העוונות שלא מהני להם תשובה. וכן מתאמרא משמיה דהגה"ק מהר"ד מבועלזא זללה"ה לפרש הכתוב (פ' האזינו) כשעירים עלי דשא, ואיתא בספרי שהתורה מכפרת כשעירי יום הכיפורים, דהנה איתא ברמב"ם (הלכות תשובה פ"א ה"ב) דבזמן שביהמ"ק היה קיים נתקנו כל החטאים על ידי שעיר המשתלח, גם אלה שאין להם כפרה אלא ביום המיתה, כמבואר בגמרא (יומא פו.), וזו כוונת הספרי כשעירים עלי דשא, שהתורה יש לה הכח של כל השעירים גם של שעיר המשתלח, שעל ידי התורה נתקן הכל בחיים חיותינו, אפילו חטא של חילול השם, עכ"ד.

וזה שאמר והוא יושב פתח האהל, היינו בפתח הבית המדרש, ע"ד הכתוב (במדבר כד ה) מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, לראות אם יש עובר על ד' חילוקי כפרה, ושב, שרוצה לשוב אל הקב"ה, ויכניסם לביתו, היינו לבית המדרש, כי על ידי שהאדם בא בביהמ"ד ועוסק בתורה נתכפר כל עבירה ועון ואינם צריכים לד' חילוקי כפרה.

ודבר זה צריך להיות נר לרגלנו, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, האדם יש לו יצה"ר ולפעמים עלולים לבא לידי חטא ביודעים ובלא יודעים, עבירות קלות וחמורות, והאדם עושה לעצמו חשבון הנפש שעבר על עבירה חמורה עד מאד ושמא ח"ו אין תקנה לנשמתו, חלילה לומר כן, כי אף שנכשלו ח"ו בעבירות חמורות אשר אין יום הכיפורים מכפר עליהם וצריכים לבא לידי יסורים ועגמת נפש בכדי שיתכפרו, צריך האדם להתחזק שעל הכל מועיל גם תשובה גרידא, והוא באמצעות עסק התורה, והתורה הקדושה יש לו הכח של השעיר המשתלח שהיה מכפר על כל הד' חילוקי כפרה. וזה נותן לנו התחזקות גדול שיתאמצו ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה שיהיה בקביעות גמור, ואם חטאו חלילה בעבירות חמורות יתכפר הכל על ידי כח התורה. ולזה ישב אברהם אבינו פתח האהל כדי לעשות פועל דמיוני לדורות הבאים, וכל אחד שהוא מזרע אברהם יתחזק בזה שעל ידי שבאים בביהמ"ד ועוסקים בתורה, אף על פי שעברו על עבירות חמורות, אם עושים תשובה יתכפר הכל, ואברהם אבינו מכניס אותנו לביתו אל הקדושה בזכות לימוד התורה. ולזה יראה כל אחד יהיה מי שיהיה לקבל על עצמו לבא בבית המדרש ולעסוק בתורה בבוקר או בערב.

ובעמדינו בחודש מרחשון אשר רחוש מרחשין שפתינו והוא עוד סניף לחודש תשרי המיוסד על מחילה סליחה וכפרה, ואם יקבעו שיעורי תורה לעסוק בתורה בכל יום בקביעות גמור או נכון לבינו בטוח שהתורה יכפר כמו הקרבנות, והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לעסוק בתורה וללמוד באפס מה, והאר עינינו בתורתך ודבק לבינו במצותיך, וזה מכפר על כל עבירות החמורות, ובזכות לימוד התורה נזכה לביאת גואל צדק, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

צמציוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ זומ"צ קרית יואל שליט"א
 לחערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דברים שאסור לעשות משום שמא יקשור

(א) בימי חז"ל היו מקומות שלאחר שהכניסו החוט בהמנועל, עשאו קשר, כדי שלא ישמט החוט מן המנועול, והוא קשר של קיימא שאסור מן התורה, וע"כ אם נשמט החוט מהמנועול, אסרו חז"ל מלהחזירו לאותו המנועול, אפילו כשמתכוין בפירוש שלא יעשה שום קשר אה"כ, גזירה שמא ישכח ויעשה קשר כיון שכן הדרך, וכוונתו עפ"י רוב אין הדרך לעשות קשר בהחוט כשמוכניסין החוט להמנועול, וע"כ אם נשמט החוט, מותר לחזור ולהכניסו שם¹ [אם אין מירחא מיוחדת בזה, אבל אם יש מירחא בזה, אסור]²

(ב) בגד הנקרא "מעיל" שמשמשוין בו ביום הגשם, ואחר שמכניסין השטריימל הדרך להדקו ע"י חוט היוצא מב' צדדי הכיסוי, [כדי שלא ישמט הכיסוי מן השטריימל], ויש פלעסטיק קטן שמונה בשתי ראשי החוט, ותחת הפלעסטיק הקטן יש קשר בהחוט שע"י לא יפול מן החוט, [ובכה"ג יש ג"כ בהכיסויים של הדושעקעט'ס של הילדים] אם נפתח הקשר ונפל הפלעסטיק, אסור להחזיר הפלעסטיק למקומו ביום השבת, ואפילו אם מתכוין בפירוש שלא יעשה קשירה מתחתיו [אלא שליית, או יניח שם קלי"פ] משום דגרינן שישכח ויעשה קשר כיון שכן הדרך³

(ג) וכן מצוי בחבל שהילדים משחקים בו [ROPE] שיש פלעסטיק בשתי הקצוות, ואם נפל משם אסור להחזיר אפילו כשאינו רוצה לעשות קשר, דגרינן שישכח ויעשה קשר כיון שכן הדרך⁴

(ד) השקים הגדולים (שמשמשוין בו בישיבות ובקמפס לצורך הבגדים) יש בראשו חוט, שבו קושרין פתח השק, וכמ"פ עושין קשר בסוף החוט כדי שלא ישמט ממקומו, ואם נפתח הקשר ויצא החוט, אסור להכניסו להחלל אפילו אם מתכוין שלא לקשרו, דגרינן שמא ישכח ויקשרנו [ואפילו באופנים שאין הדרך לקשרם, אם יש מירחא בהכנסת החוט, אסור להכניסו דהוי כמתקן מנא]⁵

(ה) וכן הקייטלעך של הקטנים שעושין ע"י BEADS שתוחבין בחבל ואה"כ עושין קשר בראשו, אסור להכניסו להחלל אפילו כשמתכוין שלא לקשרו אה"כ, גזירה שמא ישכח ויקשרם, דוקא אותן שעשוים לקיימא ואינן עשוין להפתח, אבל אותן שעשוין לקשרן ולפתח אה"כ, אין בהם איסור⁶

(ו) וכן אסור לנפח BALOON ביום השבת אפילו אם אינו רוצה לקשרם, כיון שהדרך לקשרן גרינן שמא ישכח ויקשרם (והוא קשר של קיימא שאסור מן התורה)

=====

¹ ט"ז (סי' ש"ז סק"ד) ומג"א (סק"ט), וע"פ בט"ז (ססק"א) שלא גזרו חז"ל בזה אלא כשרוך הוא לעשות קשר דאורייתא, אבל אם אין הדרך לעשות קשר דאורייתא, אלא דרבנן, לא גזרו גזירה זו עיי"ש

² תולדות שמואל (מלאכת קושר סי' מ"ז דין ר') ורש"י באר משה (ח"ו סי' ס')

³ ע"י בט"ז (סק"ד) ומג"א (סק"ט) שאם יש בו טורח הוי כמתקן מנא (ומצוי כשנפל הפלעסטיק שבראש החוטים, שאו יש כמ"פ דאיכא טירחא להכניס החוטים בתוך נקבי המנועול)

⁴ כ"ל בהערה א'

⁵ כ"ל

⁶ כ"ל

⁷ כ"ל בהערה ג'

⁸ כ"ל בהערה א'

⁹ כ"ל בהערה א' שלא גזרו אלא בקשר דא"י (אבל בודאי שאסור לקשרו בסוף אם הוא קשר אומן או אם אין בדעתו לפתחו תוך מעל"ע, ויתבאר בהמשך אי"ה)

¹⁰ כ"ל בהערה א', וענין זה כתב בקצות השלחן (סי' ק"י בבדי השלחן סק"ז) וע"פ בשרות מחזה אליהו (סי' ט"ו אות ר') שכתב לאסור מטעם אחר, מכיון שעשוי מגומי דק ביותר ומתפרץ בקל, והנה נכלל בכלל דברי הרמ"א (סי' ש"ז סוף ב') ועפ"י מ"ש' כביאור הלכה שיש זילותא דשבת אפילו אינו פסוק וישא שיתפרץ עיי"ש במחזה אליהו (ויש לזרן בדבריו אי באמת דרך הבאלאן להתפרץ עד שיכנס בכלל דברי הרמ"א הנ"ל, ואכמ"ל, וע"כ אסור מטעם שנתבאר בפנים)

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

ועוד טעם איכא ביה מה ששמע מפה קודש אביו הגה"ק הדרכי תשובה ז"ע שתפלת המנחה הוא התגברות הדינים ר"ל להלחם נגדן על כן ממשכינן ומאחרין כל מה דאפשר על פי הלכה, ועיין שירת מנחת אלטר ח"א סימן כ"ג, ודרכי חיים ושלום אות ש"ב, ובסידור צלותא דאברהם ע' תשי"ד בשירותא צלותא כתב סמך מזוה"ק להתפלל דוקא אחר שקנה"ח עיי"ש.

שוב מצאתי בס' תולדות שמואל מאמר המדות אות ד' שכתב שפעם אחת נסע הגאון הצדיק מוה"ר שמואל ראזענבערגר זצ"ל אבד"ק אונסדארף עם הגה"ק מוה"ר שלמה מבאבוב זצ"ל, ושאלו הגאון מאונסדארף הטעם שמתארים החסידים זמן תפלת מנחה עד סמוך ללילה ממש, והשיבו הצ' המ"ל ידוע שבשעת מנחה לעת ערב הדינים מתגברין בעולם ובכל רגע ורגע תקפו יותר ע"כ מתפללין סמוך ללילה להמתין הדינים, ואמר ע"ז הגאון מאונסדארף דאולי זאת כוננת הפסוק ויצא יצחק לשוח בשדה וירא והנה גמלים באים, לשוח בשדה שתיוק תפלת מנחה, כי אמרו חז"ל הרואה גמל בחלום מיתה נקמה עליו ר"ל, וא"כ רומז גמל על הדינים, ע"כ כאשר ראה יצחק והנה גמלים באים שהדינים מתגברין תיוק תפלת מנחה להמתין, ועיין בספר ספרא רבה דישראל בקונטרס המנהיגים פ"א אות ד' שכתב שבבית מדרשו של החתם סופר היו מתפללים מנחה בשעה מאוחרת מאד סמוך לצאת הכוכבים, ועיין בהרה"ש שם שהביא כמה מקורות ע"ז, ומביא מס' יציב שכתב ששמע מהגה"ק העני חיים ז"ע שבבית מדרשו של החת"ם היו מתפללים מנחה בשעה מאוחרת יותר משהתפללו בסיגוט. (מנחת ישראל תורה א"ח סימן ר"א).

איסור ניוחש כיצד

כל ניוחש שאינו כאליעור עבד אברהם אינו ניוחש (חולק צ"ח נ"ב) וע"י בשרת שער שלמה סי' מ"ז שעמד ע"ד המנהג של כמה משפחות שאין עושים מלאכה פלוגית באמדם שטעמיהו מפני שאבותיהם לא הצליחו כשעשו מלאכה זו שמת להם מת או הפסידו הפסד מרובה או שאירע להם איזה קלקלה ר"ל בעת שעשו מלאכה זו ולכן קבלו על עצמם, שלא לעשות מלאכה זו הם וזרעם וכן יש משפחות שקבלו בידם מאבותיהם שאין נוטעים שום נטיעה וכן יש אומרים שאין עושין מין לחם שקורין אותו בערבי וכו' בריח וכן יש בני אדם שאינם נוטנים הדלקת הנר מנרם בליל מוצאי שבת ויש שאינם מכבין נר בליל מוצאי שבת וכיוצא כאלה יש הרבה דברים אין מספר שמקפידים עליהם בני אדם שלא לעשותם ואומרים שכן קבלה בידיהם מאבותיהם מחמת דבר תקלה וקללה שאירע להם באותו הענין ולכן קבלו עליהם ועל זרעם שלא לעשותם והאריך בזה והביא מדברי הירושלמי דמבאר מדבריו דאם אתרע איזה תקלה או איזה מארע בדבר מה תלת זימנין שרי למנקטיה לסימן ואין בו משום ניוחש וע"כ יש ללמוד זכות על המשפחות המ"ל כיון שעושין זאת בקבלה מן אבותיהם שהחזיקה קלקלה ג"פ ע"ז הוי סימן ואין בו ניוחש ועיי"ש מה ש' בדבר מנהג איזה עיירות שאין קונים המכבדות שמכבדין בהם הבית בכל חודש ניסן והרבה נוהגין שאין קונים האלי' בריה מפני שהוא זנב וכו' וכן יש עוד הרבה דברים יוצאים בהם ואין בהם משום ניוחש שאין קונים את המכבדות בריח ניסן משום סימן כי ר"ח ניסן רומז לגאולה ולטובה והמכבדות רומזים לדעה ואין רוצים לקנות אז דבר רע וע"ד האוכלים דברים מתוקים בריה ואינם אוכלין דברים חמוצים ורעים וכיוצא בזה נוהגין לתת מטבע של זהב או תכשיט זהב בעשיית שמדליקין בליל ר"ח ניסן לסימן טוב בעלמא וכן נכון מנהג איזה מקומות בליל מוצאי פסח שנותנין חלב בעשויית שמדליקין בה ותולין השבולת והדשאים בעשיית ובמורה לסימן טוב לתחלת השנה וכן יש מניחין אז קערה ע"ג השלחן מלאה פולין חדשים בקליפתן דשנים ורעננים ע"ג קמח סולת ויש שנותנין לתוכה גם מיני מטבעות כסף זהב לסימן טוב ויש שזוקקין מן החלב שבעשיית בזוית הבית ועל המשקוף ועל שני המזוזות וכל זה עושין בליל מוצאי פסח לסימן טוב שתתחדש עליהם שנה טובה ומתיקה דראשון הוא לחדשי השנה וכל זה בודאי מותר כיון שאין עושה אלא לסימן טוב בעלמא וכו' ומנהגן של ישראל תורה הוא עיי"ש באריכות.

כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם

המושג בכל אשר לו שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, וכתב בפלא יועץ (אות ד) אי לזאת ראו לכל מי שחננו ה' דעת, שיכתוב וידיפס ספר כפי השגת ידו להועיל לרבים, ועושה חסד אלפים, ולימטי ליה הנאה, פרי מעללי יאכל, שיהיו שפתותיו דבובות בקרב באיזה זמן מן הזמנים לדור דורים, וזה חסד של אמת שיוכל אדם לעשות עם הצדיקים לקדושים אשר בארץ חלקם בחיים, ללמוד דבריהם, וזכותם תהא למגן וצנה עליהם. וכבר כתוב בספרים, שפעם א' היה שמד, ונגלה למוה"רם אלשיך ז"ל בהקיק, והציל לאחד מתוך ההפכה, מפני שהיה לומד ספרו בתמידות. ומה גם אם יטרח לתרץ דבריהם שזה חשוב מאד אצלם, ועיין בספר מגיד מישרים שגילו למרן הב"י ז"ל שהרמב"ם היה מליץ בעדו בשמים ממעל, על שטרח לפרש ולתת דבריו, ובעת פקודתו היה נפיק לאפיא, וכבר הובא בהקדמת ספר מגיני שלמה, שעל שטרח לתרץ דברי רש"י מקישויות התוספות, זכה שבשעת פטירתו בא רש"י ללוותו, הנה כי כן מה טוב ללמוד דברי התנאים ואמוראים ורבנים הקדמונים, ולתת דבריהם שזכותם בוקעת ועולה, וטוב שיהיה לומד בכל הספרים כי כולם כאחד טובים.

קדושת השבתות בזמן הגלות

כתב בבני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ט אות ב) הבריאה נתלק לג' חלקים, עולם שנה נפש, עולם הוא המקום, הגם דלית אתר פגיו מנייה וכבודו מלא עולם, עכ"ז יש גילוי אלוקותו וכבודו במקום הנרצה אליו ית"ש והיינו מקום המקדש בית תפארתינו, שנה הוא הזמן, הגם שכל עולות שוין לטובה, עכ"ז טובה קדושת זמן זה מן זמן אתר, והיינו שבתות וימים טובים, בהם גילוי אלוקותו ביותר, נפש, הגם שכל נפשות החיים המה נבראים לכבודו, עכ"ז שנה מעלת הנפש המבדדת על כולם, כי בהאדם יש גילוי אלוקותו יותר. הנה יצורף כאחד עולם שנה נפש, וזהו שיעור קומת האדם מבוליוא, והנה הטבע הוא כי חסר לאדם איזה אבר או חוש, החוש ההוא מתפשט ונתקו בשאר איבריו וחושיו. וכמו כן מסתבר בעולם שנה נפש, דאף דבעוה"ד בגלות נחסר לנו המקום, והוא ת"ו כעין מום וחסרון, עכ"ז ניתוסף לנו בקדושת הזמן בימים המקודשים להטעימנו מעין קדושת המקום, גם בימי גלותנו, והיא דקדת הש"ת לעמו חלקו ונתלתו, כי נפשותינו מתעוררת מאוד מקדושת המקום ביותר בזמן המקודש.